

พระพุทธปฏิมาแห่งแผ่นดิน

พระพุทธรูปปางประสูติ วัดพระปฐมเจดีย์

พร:

บาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงนับถือว่า พระปฐมเจดีย์เป็นพระพุทธเจดีย์สถานสำคัญแห่งแรกในเขตสุวรรณภูมิอันเป็นดินแดนประเทศไทย

จึงได้ทรงพระราชศรัทธาเป็นอย่างยิ่งนับแต่ยังผนวชเป็นพระภิกษุ ในเวลาที่ยังทรงเป็นพระภิกษุนั้นพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ตรัสถวายพระพรสมเด็จพระบรมเชษฐาธิราชคือพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ขอให้ทรงบูรณปฏิสังขรณ์พระปฐมเจดีย์

แต่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำริว่าพระปฐมเจดีย์ในเวลานั้นยังอยู่ในป่าในดงห่างไกลผู้คน ถึงจะได้บูรณะแล้วก็เป็นการยากแก่มหาชนที่จะไปสักการะได้ การบูรณะจึงยังได้ค้างมาจนตลอดรัชกาลที่ ๓

ครั้นพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จขึ้นครองราชย์ จึงได้ทรงปฏิบัติตามที่ได้ทรงตั้งพระราชหฤทัยไว้ คือได้ทรงบูรณปฏิสังขรณ์พระปฐมเจดีย์ขึ้นเป็นการใหญ่ โดยทรงกำหนดให้สร้างพระเจดีย์ทรงระฆังคว่ำแบบลังกาขนาดใหญ่ครอบไปบนพระปฐมเจดีย์องค์เดิม โดยพระเจดีย์ที่สร้างครอบนั้นมีความงดงาม มีฐานขนาดใหญ่เป็นโครงรังไข่ด้วยไม้ขนาดใหญ่แล้วจึงก่ออิฐถือปูนภายนอกประดับด้วยกระเบื้อง

ในบริเวณองค์พระปฐมเจดีย์เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปสำคัญอยู่หลายองค์ เป็นต้นว่าพระร่วงโรจนฤทธิ์ฯ ซึ่งมมมองส่องวัยได้เคยเชิญภาพและเรื่องราวให้ท่านผู้อ่านได้อ่านกันแล้ว พระพุทธรูปศิลาสมัยทวารวดี ๒ องค์ พระปางปฐมเทศนา พระพุทธรูปปางไสยาสน์ ฯลฯ หนึ่งในพระพุทธรูปสำคัญที่ประดิษฐานบริเวณองค์พระปฐมเจดีย์

ก็คือพระพุทธรูปปางประสูติ ซึ่งประดิษฐานอยู่ในห้องกลางของพระวิหารทิศเหนือ

พระพุทธรูปปางประสูติองค์นี้ เป็นพระพุทธรูปที่สร้างขึ้นตามความในพระพุทธประวัติตอนประสูติ อันกล่าวถึงเมื่อคราวสมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าประสูติในระหว่างที่พระนางสิริมหามายาผู้ทรงเป็นพระพุทธรูปมารดา กำลังเสด็จไปยังกรุงทวาทะ ซึ่งเป็นพระชาตภูมิเดิมเพื่อมีพระประสูติกาลตามประเพณีอินเดียที่นิยมกันในเวลานั้น แต่ครั้นขบวนเสด็จถึงยังสวนลุมพินีวัน อันยังอยู่ในที่กลางระหว่างกรุงกบิลพัสดุ์และกรุงทวาทะ พระนางสิริมหามายาเสด็จประทับพักในสวนนั้น ก็พลันมีพระประสูติกาลขึ้นในสวนลุมพินี ในพระพุทธประวัติได้พรรณนาความโดยพิสดารว่าสมเด็จพระบรมศาสดาเมื่อยังเป็นพระราชกุมารแรกประสูตินั้นทรงพระดำเนินได้ถึงเจ็ดก้าว และได้มีพระพุทธรูปรับเสด็จว่า

“อคุโหลมสมิ โลกุตสฺส เชฏโฐหมสมิ โลกุตสฺส เสฏโฐหมสมิ โลกุตสฺส ออมฺมณฺติมา ชาติ นคฺคิทานิ ปุณฺพุกโวติ” แปลความเป็นภาษาไทยได้ว่า

“ในโลกนี้เราเป็นยอด เป็นผู้เจริญที่สุดแห่งโลก เป็นผู้ประเสริฐที่สุดในโลก

การเกิดของเราครั้งนี้จักมีเป็นครั้งสุดท้าย ภาพใหม่ต่อไปไม่มี” พระพุทธประวัติในตอนนี้ซึ่งถูกพรรณนาโดยพิสดารดังที่กล่าวมาแล้วนี้เป็นที่มาของการสร้างพระพุทธรูปปางประสูติขึ้น มีลักษณะเป็นรูปพระราชกุมาร (เด็กชาย) ประทับยืน ยกพระหัตถ์ชี้ขึ้น สำหรับองค์ที่วัดพระปฐมเจดีย์นี้ สร้างด้วยโลหะปิดทอง สูงราว ๘๐ เซนติเมตร ประดิษฐานบนพานทองสองชั้น และมีรูปข้าราชการบริวารสตรีคอยถวายอยู่งานเป็นประติมากรรมประกอบด้วย ปรากฏความตามประวัติว่าได้เชิญมาประดิษฐาน ณ พระปฐมเจดีย์นี้ในรัชกาลที่ ๔ และด้วยเหตุที่ในรัชกาลที่ ๔ และ ๕ นั้นยังไม่ได้เชิญพระร่วงโรจนฤทธิ์มาประดิษฐานที่ในพระวิหารด้านทิศเหนือ จึงเรียกพระวิหารด้านทิศเหนือโดยลำลอง

พระพุทธรูปปางประสูติ วัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม (บันทึกภาพโดยนายพิชัย อินคิน้อย)

ว่า “วิหารพระประสูติ” อนุโลมตามพระพุทธรูปปางประสูติที่ประดิษฐานอยู่

สำหรับพระพุทธรูปปางประสูติองค์นี้ เมื่อคราวที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้อัญเชิญพระศรีทรงการสมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี มาประดิษฐานที่ใต้ฐานพระร่วงโรจนฤทธิ์ เมื่อวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๕ พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชาทินัดดามาตุ ได้เสด็จมาทรงประกอบพิธียกสถูปถุลาเสวตฉัตร คือ ฉัตรขาวเจ็ดชั้น ที่แขวนสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณสมเด็จพระเจ้าภคินีเธอฯ ณ พระเมรุ ท้องสนามหลวง ถวายเป็นพุทธบูชาแด่พระพุทธรูปปางประสูติองค์นี้ด้วย

พระพุทธรูปปางประสูติองค์นี้เป็นพระพุทธรูปที่แสดงพระพุทธประวัติตอนประสูติรุ่นแรก ๆ ของเมืองไทย เป็นที่เคารพสักการะมาช้านาน ถ้ามีโอกาส ท่านผู้อ่านก็น่าจะได้ไปสักการะเป็นมงคลแก่ชีวิตนะครับ.